

When we have sufficiently tortured each other (anàlisi de l'estrena)

Aleks Sierz

FONT: SIERZ, A. *When we have sufficiently tortured each other*, National Theatre. (Review)
<https://www.sierz.co.uk/reviews/when-we-have-sufficiently-tortured-each-other-national-theatre/>

Aleks Sierz, especialista en la dramaturgia de Martin Crimp i autor de nombrosos estudis sobre dramaturgia anglesa contemporània i el mateix Crimp, analitza la producció de *Quan ens haguem torturat prou* que es va estrenar al National Theatre de Londres i dóna algunes claus de lectura de l'obra.

L'obra més esperada de l'any ja és aquí. A causa de l'enorme demanda d'entrades, i del relativament petit tamany de la sala Dorfman del National Theatre, les entrades es van vendre per sorteig. I es van esgotar en qüestió de minuts. Des de llavors, la gent ha començat a fer cua a les 3 del matí per aconseguir els pocs "seients del dia" que surten a la venda cada dia. Les entrades per a tota la temporada estan esgotades des de fa setmanes. Però, són el dramaturg experimental o la innovadora direcotra els que desperten aquest interès? No, és clar que no, són els actors. L'estrella de Hollywood, Cate Blanchett, i Stephen Dillane, de *Joc de Trons*. És tota una incògnita que pensaran els seus fans de *When We Have Sufficiently Tortured Each Other*, escrita per Martin Crimp i dirigida per Katie Mitchell. El que està clar, és que les crítiques de l'obra han estat gratificantment variades i controvertides, un senyal clar que alguna cosa interessant està succeint.

L'obra de Crimp, que es descriu com una provocació, porta el subtítol de "12 variacions sobre *Pamela* de Samuel Richardson", la clàssica novel·la epistolar del 1740 en què el

lasciu terratinent Sr. B, un poderós propietari, intenta seduir Pamela, una criada de 15 anys. Quan ella rebutja les seves insinuacions, ell la segresta i intenta violar-la; ella aconsegueix resistir-se amb èxit i finalment la parella es casa. Com diu el subtítol de la novel·la, es tracta de “La virtut recompensada”. No és la conclusió de l’obra de Crimp; Aquesta darrera, és un estudi modernista contemporani sobre la guerra del sexe en un món que mai no deixa de parlar del gènere. La idea clau darrera la peça de Crimp, com es relata en una nota del programa de sala, és que ni el Sr. B ni Pamela són capaços d’exercir els papers que els exigeixen els rols de gènere tradicionals. El llibertí és incapaç de violar la seva víctima; la presa és més perspicaç i forta que el depredador.

A la versió de Mitchell, l’obra es desenvolupa en un garatge fred, amb un Audi negre a l’escenari i un escalfador elèctric encès. Blanchett i Dillane interpreten una parella - Dona i Home- que ha arribat a un punt de la seva relació en què necessiten revifar-la amb un joc sexual. Com que son rics i cultes, han triat la novel·la de Richardson com a plantilla per explorar el poder i els sentiments. Per completar el *role-play*, en aquesta versió han contractat una dona perquè faci de la Sra. Jewkes, la mestressa de claus que és la carcellera de Pamela a la novel·la, a més de dues dones joves i un prostitut perquè facin de col·legiales i d’obrer guaperes. Podrien ser treballadores del sexe, o potser son persones que han estat contractades a través d’Internet per interpretar aquests papers.

Les dotze escenes estan, de vegades, directament relacionades amb la novel·la, com quan Pamela descriu un intent de fuga que surt malament, i de vegades no. A cada escena, hi ha un joc de poder, en què el poder masculí s’reafirma i després es qüestiona. A mesura que l’home i la dona representen els rols de gènere, a estones s’intercanvien els rols, la roba i els registres verbals. També s’intercanvien diàlegs i verbalitzen els pensaments de l’altre. Així, de vegades, la dona reclama físicament l’autoritat masculina i l’home es retira; el dominant es converteix en submís, l’amo en servent. A poc a poc i a mesura que la roba -uniformes de serventa, vestits elegants i perruques rosses- es va traient i posant, els temes de l’obra queden exposats: la

naturalesa performativa dels rols masculí i femení, la fluïdesa del gènere, la complexitat del desig, la naturalesa de la gelosia, les contradiccions entre la ideologia feminista i l'atracció sexual, i molts altres temes, inclosa la classe social (un dels pocs moments xocants de l'obra és quan l'Home li diu a la Sra. Jewkes que està grassa perquè és pobre).

En una societat obsessionada per la classe social, com la que es representa en la novel·la de Richardson i també en l'obra de Crimp, totes les formes de desig estan intervingudes pel poder econòmic. En el rerefons, en el món fred que habiten els protagonistes de la peça, s'estén la llarga ombra de Sigmund Freud aprofundida amb les idees de Michel Foucault i Judith Butler, mentre que altres obres de teatre hi troben també el seu ressò: *Les criades* de Jean Genet (una col·laboració anterior de Crimp i Mitchell el 1999); *L'amant* de Harold Pinter; *Qui té por de Virginia Woolf?* d'Edward Albee. En general, la producció és una barreja cultural de diferents elements, inclòs les *Cinquanta ombres de Grey* d'EL James. En la seva fosca escència, es tracta d'un estudi de les fantasies que són el paper pintat, sovint sense tocar, de qualsevol matrimoni suburbà. En aquesta obra, Crimp raspa amb les ungles aquestes parets, instant-nos, com diu al programa, a pensar no només en el poder i la perversitat, sinó també en la idea de la professora Jacqueline Rose que en l'inconscient "la sexualitat o no té llei, o no és res"

Aquesta osadia salvatge de desitjos emocionals està majoritàriament oculta en l'elegant i al·lusiú text de Crimp, però irromp ocasionalment: en més d'un moment, la Dona diu: "Prefereixo que em violin, que que m'avorreixin", i això fa referència a la cita, també en el programa de sala, de l'autora francesa Virginie Despentes en què diu que les seves pròpies fantasies masturbatòries de ser violada provenen d'un context social en què les dones es veuen obligades a obtenir plaer de la seva pròpia manca de poder sexual. També és un moment en què la dona fa una reflexió sobre la llibertat d'expressió. A diferència de Richardson, Crimp no és ni moralista ni ideològic sobre

aquestes idees. Les presenta com a part d'una relació de parella real. Alhora, és molt conscient que, al llarg dels segles, hi hagut una tradició d'homes que verbalitzen pensaments femenins -com va fer el mateix Richardson amb les cartes i el diari de *Pamela*, o James Joyce amb el monòleg de *Molly Bloom*- i s'adona del seu propi rol en aquesta tradició amb la ironia pertinent. També insisteix que escriure, com fa Pamela amb una ploma i la Dona amb un ordinador portàtil, és un mitjà poderós d'autoexpressió, d'identitat pròpia i fins i tot de sensació de llibertat.

Què diu lobra sobre el poder? Com que mostra un joc, hi ha una clara sensació d'ironia i d'ambigüitat en els fets. L'home juga a dominar la dona (o no?); la dona fingeix submissió (o no?); l'home juga a ser autodestructiu (o no?). Però el que de debò el molesta, és que la dona li doni l'esquena, una tàctica que suggereix que el poder femení prové d'ignorar els homes. Per part seva, la dona quan més s'enfada és quan ell l'amenaça de prendre-li el que escriu, i es mostra més submisa quan ell li dicta les paraules que ha d'escriure. De manera poc sorprenent, però vívida, el poder s'equipara a tenir veu, ja sigui real o escrita. Quan les dones estan soles, els jocs de poder entre la dona i la senyora Jewkes resulten més amistosos, amb un toc de desig lèsbic. Al final, com que el motiu central de la tortura sembla haver cansat tots els participants, no hi ha respostes fàcils a la qüestió del domini masculí i la submissió femenina.

[...]

La producció de Mitchell té una coherència ferotge, amb el disseny de Vicki Mortimer que remet a la freda atmosfera emocional de les imatges del fotògraf nord-americà Gregory Grewdson. Les fantasies dels jocs de rol són les imatges sexuals deliberadament banals de serventes i mitges de reixeta, amb uniformes de col·legiala, i els moments de violència són curts i aguts. Introdueix una sèrie de quadres d'actes sexuals explícits, per comentar la inutilitat dels desitjos de la parella i el seu esgotament eròtic. També inclina la balança de poder a favor de la dona, i la imatge

final de Blanchett amb un consolador, suggereix que ha guanyat aquest episodi de la guerra del sexe. Tant si s'hi està d'acord com si no, aquesta obra és una peça enlluernadorament complexa i immensament provocadora del “*new writing*”. Per una vegada, el bombo està justificat: es tracta clarament de la millor nova obra de l’any en els escenaris londinencs.